

VCP-reactie: Internetconsultatie Wijziging besluit garantiebedrag Wajong

Met de Wet vereenvoudiging Wajong is met ingang van 1 januari 2021 een garantiebedrag ingesteld. Het doel van het garantiebedrag is om Wajongers de garantie te geven dat zij terug kunnen vallen op de oorspronkelijke uitkering en niet bang hoeven te zijn voor inkomensachteruitgang. De duur van het garantiebedrag is, na veel discussie in zowel de Eerste als de Tweede Kamer, vastgesteld voor een periode van één jaar. De vastgestelde garantieperiode van één jaar heeft tot gevolg dat wanneer er gedurende een jaar geen inkomen is na baanverlies of wanneer iemand gedurende een jaar een hoger inkomen heeft dan het vastgestelde garantiebedrag, iemand niet meer terugvalt op de oorspronkelijke uitkering. Wajongers kunnen hierdoor geconfronteerd worden met een flinke inkomensachteruitgang.

Met het Besluit garantiebedrag Wajong wordt voorgesteld om de garantietermijn van 12 maanden te verlengen met 5 maanden voor de duur van een jaar vanwege de verminderde baankansen als gevolg van de coronacrisis. De VCP onderschrijft een verlenging, maar wil een ruimere verlening dan een periode van 5 maanden, om de volgende redenen:

- De verlenging van de garantietermijn staat niet in verhouding tot de baankansen
- De onderbouwing voor een periode van 5 maanden is te summier
- De beperkte verlenging van de garantietermijn belemmert de doorstroom

De VCP pleit dan ook voor een langere verlenging van minimaal één jaar. De totale garantietermijn zou daarmee uitkomen op 24 maanden. Dit geeft Wajongers meer zekerheid en vergoot de kans om tijdig passend werk te vinden, zonder te vrezen voor een flinke inkomensachteruitgang.

De garantietermijn staat niet in verhouding tot de baankansen

De baankansen van Wajongers zijn beperkt vanwege de kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Slechts ongeveer 50% van de Wajongers lukt het om binnen een periode van 12 maanden een baan te vinden. Het staat vast dat de baankansen voor Wajongers zijn verslechterd door de coronacrisis. Veel Wajongers zullen na baanverlies geconfronteerd worden met een flinke inkomensachteruitgang. Voor de VCP is dit onacceptabel en heeft daarom eerder gepleit voor een langere garantietermijn om daadwerkelijk de garantie te kunnen bieden voor Wajongers.¹ Een verlenging van 5 maanden past niet bij de ambitie om te komen tot een inclusieve arbeidsmarkt.

¹ Brief VCP, FNV, CNV, LCR en Ieder(In) aan de leden van de Eerste Kamer, 28 april 2020.
<https://www.vcp.nl/wp-content/uploads/2020/04/LCR-EK-20-0039-Wetsvoorstel-Verdere-activering-Participatie-Jonggehandicapten-en-Harmonisatie-Wajongregimes-nr.-35.213.pdf>

Tijdens de behandeling van de Wet vereenvoudiging Wajong is door de Eerste Kamer de motie van het lid Schalks c.s. aangenomen waarin de regering wordt verzocht om:

“...tijdelijke maatregelen te treffen waardoor de garantietermijn voor wajongers ten tijde van de fase waarin de coronacrisis voor deze doelgroep doorwerkt op economie en arbeidsmarkt tijdelijk wordt verlengd tot 2 jaar”.

In de motie spreekt de Eerste Kamer zich duidelijk uit over een verlenging van de garantietermijn tot 2 jaar. Met een verlenging van 5 maanden wordt door het demissionaire kabinet aan Kameruitspraak geen gehoor gegeven.

Een verlenging met slechts 5 maanden is volgens de VCP onvoldoende om Wajongers de beloofde zekerheid te bieden. De druk op Wajongers is enorm groot om binnen de garantieperiode een nieuwe baan te vinden, terwijl zij daar zelf nagenoeg geen invloed op kunnen uitoefenen en afhankelijk zijn van een werkgever die hen de kans wil bieden.

De onderbouwing voor een periode van 5 maanden is te summier

Er is nog onvoldoende zicht op de precieze effecten van de coronacrisis op de baankansen voor Wajongers. Uit de Nota van Toelichting blijkt onvoldoende hoe de baankansen zijn berekend en is gebruik gemaakt van aannames. Het is goed mogelijk nu de coronacrisis langer voortduurt en de steunpakketten per 1 oktober grotendeels zijn beëindigd, de baankansen verder zullen afnemen. In het bepalen van de duur van de garantietermijn zal hier rekening mee moeten worden gehouden om te voorkomen dat Wajongers hun rechten verliezen wanneer zij niet tijdig een baan hebben kunnen vinden.

Ook een tijdelijke verlenging van één jaar is volgens de VCP ongewenst. Daarom pleit de VCP ervoor om de positie van Wajongers goed te monitoren en niet op voorhand te kiezen voor een tijdelijke verlenging van de garantieperiode voor de duur van één jaar.

Belemmering doorstroom

Een beperkte garantietermijn belemmert ook de doorstroom op de arbeidsmarkt. Veel Wajongers zullen zeer terughoudend zijn om de overstap te maken naar een andere baan. Wajongers hebben vaak te maken met flexibele contracten die veel onzekerheid met zich meebrengen. Bij baanverlies lopen zij het risico om geconfronteerd te worden met een flinke inkomensachteruitgang als binnen de garantietermijn geen nieuwe baan wordt gevonden.

Kortom: De VCP onderschrijft de noodzaak van een verlenging, maar wil een ruimere verlening dan een periode van 5 maanden. De VCP pleit voor een verlenging van de garantietermijn van minimaal één jaar. De verlening moet niet tijdelijk zijn, op basis van monitoring dient eerst nog bezien te worden wat de precieze effecten zijn van de coronacrisis op de baankansen van Wajongers.